Svet
Evropske unije

Bruselj, 6. december 2024
(OR. en)

16527/24

CYBER 360
TELECOM 369
COSI 231
COPEN 535
CSDP/PSDC 854
DATAPROTECT 347
RECH 534
HYBRID 146
IPCR 72
JAI 1814
RELEX 1549
POLMIL 420

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o agenciji ENISA

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o agenciji ENISA, ki jih je Svet sprejel na seji 6. decembra 2024.

PRILOGA

Osnutek sklepov Sveta o agenciji ENISA

SVET EVROPSKE UNIJE

1. IZPOSTAVLJA, da so izzivi, ki izvirajo iz globalnega kibernetskega prostora, zaradi izpopolnjenosti nastajajočih kibernetskih groženj, nenehno spreminjajočega se varnostnega okolja in sedanjih geopolitičnih napetosti kompleksni, raznoliki in resni kot še nikoli poprej. Zato bi si morale EU in njene države članice tudi v bodoče prizadevati za to, da bi bile bolj vzdržljive in da bi na tak način učinkovito prepoznavale in obravnavale sedanje in nastajajoče grožnje in izzive. POUDARJA, da bi bilo treba delo za višjo raven kibernetske odpornosti nadaljevati v skladu z vsedružbenim pristopom. PODČRTUJE, da bi se morale EU in njene države članice v prihodnjih letih osredotočiti na učinkovito izvajanje zakonodajnih in nezakonodajnih pobud, ki so podlaga za vse dosedanje ukrepanje v zvezi s tem in ki k temu ukrepanju prispevajo;

2. OPOZARJA, da so za nacionalno varnost še vedno izključno odgovorne posamezne države članice, PRIZNAVA, da so v zadnjih letih EU in njene države članice zelo veliko sodelovale pri pripravi potrebne institucionalne ureditve in oblik sodelovanja na kibernetskem področju tako na nacionalni ravni kot na ravni EU. POZDRAVLJA različne zakonodajne in nezakonodajne pobude, ki so EU in njenim državam članicam zagotovile močen in trden okvir na tem področju, s čimer se je povečala splošna kibernetska odpornost Unije. Ta okvir se je razvil do te mere, da sedaj pokriva več vidikov kibernetskega področja: varnost, diplomacijo, odkrivanje in pregon ter obrambo. UGOTAVLJA, da so številni akterji, med drugim organi držav članic, zadolženi za kibernetsko varnost, Skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežnih in informacijskih sistemov (Skupina za NIS), mreža skupin CSIRT, Evropska organizacijska mreža za povezovanje v kibernetski krizi (EU-CyCLONe), mreža nacionalnih koordinacijskih centrov (NCC), Evropska certifikacijska skupina za kibernetsko varnost (ECCG), Komisija, Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD), Agencija Evropske unije za kibernetsko varnost (ENISA), Evropski kompetenčni center za kibernetsko varnost (ECCC), Služba za kibernetsko varnost za institucije, organe, urade in agencije Unije (CERT-EU), Evropska obrambna agencija (EDA) in Europolov Evropski center za boj proti kibernetski kriminaliteti (EC3), del ekosistema EU za kibernetsko varnost, pri čemer je vsak od njih vključen v izvajanje okvira kibernetske varnosti na ravni celotne EU;

3. PRIZNAVA, da se je ENISA v zadnjih dveh desetletjih izkazala za neprecenljiv subjekt v evropskem ekosistemu kibernetske varnosti, saj ima ključno vlogo v smislu dejavnega podpiranja držav članic ter institucij, organov, uradov in agencij EU pri izvajanju in oblikovanju politik kibernetske varnosti, krepitvi njihovih zmogljivosti in njihovi pripravljenosti, njihovem sodelovanju ter pri njihovem spodbujanju ozaveščenosti o kibernetski varnosti in certificiranja na tem področju;

SPLOŠNA PRIPOROČILA GLEDE POLITIK

4. PROSI Komisijo, naj **oceno akta o kibernetski varnosti** izkoristi kot priložnost za preučitev, kako lahko ta akt prispeva k poenostavitvi kompleksnega kibernetskega ekosistema ter tako poveča uspešnost in učinkovito uporabo virov. zato POZIVA Komisijo, naj zagotovi, da bo mandat agencije ENISA za podporo državam članicam ter institucijam, organom, uradom in agencijam EU osredotočen in jasno opredeljen, s konkretnimi strateškimi cilji in prednostnimi nalogami ter z natančnejšo razporeditvijo nalog in pristojnosti glede na druge akterje. v zvezi s tem PROSI Komisijo, naj preuči in dodatno okrepi vlogo agencije ENISA pri podpiranju operativnega sodelovanja na ravni EU in med državami članicami zaradi krepitve kibernetske odpornosti, pri čemer naj upošteva pristojnosti držav članic na tem področju. poleg tega POZIVA Komisijo, naj okrepi svetovalno vlogo agencije ENISA pri zagotavljanju strokovnih in z dokazi podprtih smernic in priporočil v zvezi z izvajanjem sedanjih in prihodnjih zakonodajnih in nezakonodajnih pobud EU, hkrati pa zagotovi skladen okvir EU za kibernetsko varnost;

5. v tem duhu SPODBUJA Komisijo, naj razmisli o racionalizaciji vloge agencije ENISA z vidika nalog, ki niso v središču njenega poslanstva. POUDARJA, da so se z nedavnimi zakonodajnimi pobudami, med drugim direktivo NIS 2, aktom o kibernetski odpornosti in aktom o kibernetski solidarnosti, **odgovornosti** agencije ENISA **znatno razširile**. čeprav UGOTAVLJA, da je ENISA zaradi nekaterih od teh pobud prejela dodatne vire, IZPOSTAVLJA, da so se zaradi razširitve njenih odgovornosti ter vse večje kompleksnosti kibernetskih groženj in izzivov njene naloge znatno pomnožile, kar bi se moralo odražati v **ustreznih** – človeških, finančnih in tehničnih – **virih**, da bi lahko v celoti izvajala vse naloge v njeni pristojnosti, pri čemer to ne bi smelo vplivati na pogajanja o večletnem finančnem okviru. v ta namen POZIVA Komisijo, naj pri pripravi predloga splošnega proračuna Unije prednostno razvrsti ukrepe in določi, katere naloge, povezane s podpiranjem držav članic pri krepitvi njihove kibernetske odpornosti, njihovega operativnega sodelovanja ter razvoja in izvajanja prava Unije, bodo imele prednost;

PODPORA AGENCIJE ENISA RAZVOJU IN IZVAJANJU ZADEVNIK POLITIK

6. OPOZARJA, da ima ENISA v skladu s sedanjim pravnim okvirom za kibernetsko varnost več ključnih podpornih in svetovalnih odgovornosti po vsej EU. tozadevno POZDRAVLJA vlogo agencije ENISA pri zagotavljanju **pomoči državam članicam** za učinkovito izvajanje zakonodajnih in nezakonodajnih pobud. POZIVA agencijo ENISA, naj v tesnem sodelovanju s Skupino za NIS in Komisijo še naprej zagotavlja splošne vpoglede in analize sedanjega pravnega okolja v zvezi s kibernetsko varnostjo. SPODBUJA agencijo ENISA, naj redno in strukturirano izmenjuje in dejavno promovira tehnične smernice in najboljše prakse, pri tem pa državam članicam pomaga pri izvajanju politike in zakonodaje na področju kibernetske varnosti;

7. PRIZNAVA, da ima ENISA ključno vlogo pri razvoju **evropskih certifikacijskih shem za kibernetsko varnost**, ki so temelj zaupanja v izdelke, storitve in procese IKT, pa tudi v upravljane varnostne storitve v luči bližajoče se, ciljno usmerjene spremembe akta o kibernetski varnosti. PODČRTUJE, da so države članice in industrija zaskrbljene zaradi dolgotrajnega procesa izbire, priprave in sprejetja certifikacijskih shem za kibernetsko varnost. zato NUJNO POZIVA Komisijo, naj izkoristi priložnost in pri ocenjevanju akta o kibernetski varnosti preuči, kako bi lahko enostavneje, izhajajoč iz tveganj, ter pregledneje in hitreje pristopali k razvoju certifikacijskih shem EU za kibernetsko varnost, hkrati pa PODČRTUJE pomembno vlogo držav članic v tem procesu. poleg tega IZPOSTAVLJA, kako pomembno je, da se izrecno dodeli odgovornost za vzdrževanje posamezne certifikacijske sheme. dalje OPOZARJA, da bi se morala ENISA pri pripravi predlog za sheme pravočasno v sklopu formalnega, odprtega, preglednega in vključujočega procesa posvetovati z vsemi ustreznimi deležniki ter da bi morala Komisija pri ocenjevanju učinkovitosti in uporabe sprejetih shem organizirati odprt, pregleden in vključujoč posvet. SPODBUJA agencijo ENISA, naj dodatno okrepi sodelovanje s skupnostjo, dejavno na področju varstva podatkov, zlasti z Evropskim odborom za varstvo podatkov, kjer je to ustrezno, in pristojnimi nacionalnimi organi, s posebnim poudarkom na spodbujanju sinergij v kontekstu razvoja bodočih evropskih certifikacijskih shem za kibernetsko varnost;

8. za preprečitev nepotrebnega upravnega bremena, ki bi ga lahko povzročil kompleksen okvir poročanja, POZIVA agencijo ENISA, naj v sodelovanju s Komisijo nadaljuje izmenjavo, ki jo ima z državami članicami glede praktičnih vidikov, poenostavitve in racionalizacije postopka poročanja. poleg tega OPOZARJA, da je prosila Komisijo, naj ob podpori agencije ENISA in drugih ustreznih subjektov EU pripravi pregled zadevnih obveznosti poročanja, določenih v posameznih zakonodajnih aktih EU o kibernetskih in digitalnih zadevah. OPOZARJA, da izmenjava informacij med agencijo ENISA in državami članicami temelji na zaupanju – pri čemer sta varnost in zaupnost zajamčeni v skladu z aktom o kibernetski varnosti ter zadevnimi pravili in protokoli – ter da bi morala biti omejena na tisto, kar je za njen namen ustrezno in sorazmerno. POUDARJA, da je treba s podatki in informacijami ravnati skrbno;

9. IZPOSTAVLJA, da je ENISA **v skladu z aktom o kibernetski odpornosti** odgovorna za vzpostavitev in vzdrževanje **enotne platforme za poročanje**, ki bo imela konkretno operativno dodano vrednost, zlasti v zvezi z aktivno izrabljenimi ranljivostmi in resnimi incidenti, ki bi lahko vplivali na varnost izdelkov z digitalnimi elementi. Glede na široko področje uporabe te horizontalne zakonodaje bi morala biti enotna platforma za poročanje učinkovito in varno orodje za lažjo izmenjavo informacij med nacionalnimi skupinami CSIRT in agencijo ENISA. zato POZIVA agencijo ENISA, naj dodeli zadostne človeške vire, kot ključno prednostno nalogo pa pospeši vzpostavitev platforme in tako zagotovi, da bo pripravljena do roka, določenega v aktu o kibernetski odpornosti;

10. PRIZNAVA vlogo, ki jo ima agencija ENISA pri vzpostavitvi **evropske podatkovne zbirke ranljivosti**, katere cilj je omogočiti boljšo preglednost v zvezi z razkrivanjem ranljivosti, hkrati pa zagotoviti ustrezno ravnanje z občutljivimi podatki. glede na to, da se je obdobje za prenos direktive NIS 2 izteklo, POZIVA agencijo ENISA, naj pospeši vsakršno delo, ki je potrebno za zagotovitev nemotenega delovanja te podatkovne zbirke. istočasno pa PROSI Skupino za NIS, naj ob pomoči agencije ENISA še naprej objavlja smernice, politike in postopke v zvezi z razkrivanjem ranljivosti;

11. PRIZNAVA koristi, ki jih prinašajo **podporno ukrepanje za kibernetsko varnost**, ki ga izvaja agencija ENISA in ki je nekakšen nabor kibernetskovarnostnih storitev, ki so državam članicam na voljo za dopolnilo njihovim podvigom, na eni strani in izkušnje, ki jih je agencija ENISA pridobila pri tem ukrepanju, na drugi strani. tozadevno IZPOSTAVLJA, da bi agencija ENISA morala imeti osrednjo vlogo pri upravljanju in delovanju kibernetskovarnostne rezerve EU. PROSI agencijo ENISA, naj takoj po začetku veljavnosti akta o kibernetski solidarnosti začne popis potrebnih storitev in njihove razpoložljivosti, da bi bila kibernetskovarnostna rezerva EU čim bolj uporabna in čim bolj prilagojena potrebam uporabnikov v vseh državah članicah. PROSI agencijo ENISA, naj po zadolžitvi vključi države članice, zlasti z zbiranjem prispevkov o zahtevanih merilih in obveščanjem o bližajočih se razpisih, in sicer na začetku procesa vzpostavitve kibernetskovarnostne rezerve EU. PROSI agencijo ENISA, naj po zadolžitvi zagotovi, da bo postopek izbire zaupanja vrednih ponudnikov upravljanih varnostnih storitev pregleden, odprt in pravičen ter da bo omogočal sodelovanje ponudnikov iz vseh držav članic, ne glede na njihovo velikost. poleg tega OPOZARJA, da mora agencija ENISA brez nepotrebnega odlašanja izdati smernice za interoperabilnost, namenjene čezmejnim kibernetskim vozliščem;

12. POUDARJA, da je **spremljanje trendov v zvezi z nastajajočimi tehnologijami** na hitro razvijajočem se področju, kot je kibernetsko, ključnega pomena za ohranjanje in nadaljnjo krepitev našega položaja kibernetske varnosti. PRIZNAVA delo, ki ga je opravila agencija ENISA, da bi javnost opozorila na tveganja in možnosti, ki jih prinašajo tehnologije, kot sta umetna inteligenca in kvantno računalništvo, s čimer je omogočila boljše razumevanje sedanjih izzivov. SPODBUJA agencijo ENISA, naj nadalje prispeva k tem nalogam, se dejavno zavzema za izvajanje zadevnih priporočil ter po potrebi svetuje centru ECCC in z njim sodeluje;

PODPORA AGENCIJE ENISA DRŽAVAM ČLANICAM PRI KREPITVI KIBERNETSKE ODPORNOSTI IN OPERATIVNEGA SODELOVANJA

13. OPOZARJA, da ima ENISA pomembno vlogo **kot sekretariat mrež za kibernetsko sodelovanje, ki ju vodijo države članice na ravni EU, tj. mreže skupin CSIRT in mreže EU-CyCLONe**. POUDARJA dragoceno sodelovanje agencije ENISA v Skupini za NIS, zlasti z njeno dejavno udeležbo in tehničnimi prispevki v različnih delovnih tokovih. SPODBUJA agencijo ENISA, naj v prihodnosti še naprej podpira delovanje in sodelovanje teh mrež, saj zagotavljajo temeljne kanale za sodelovanje držav članic na različnih ravneh;

14. PONOVNO POUDARJA, da je treba okrepiti **skupno situacijsko zavedanje** na ravni EU, kar prispeva k stališču EU glede kibernetskih vprašanj v zvezi z odkrivanjem kibernetskovarnostnih incidentov, njihovim preprečevanjem in odzivanjem nanje. V zvezi s tem POUDARJA pomen dejavnosti agencije ENISA za predvidevanje, rednih poročil in ocen ogroženosti, ki prispevajo k izboljšanju situacijskega zavedanja. SPODBUJA agencijo ENISA, naj tesno sodeluje z državami članicami in prispeva k razvoju situacijskega zavedanja na ravni EU. V zvezi s tem PRIZNAVA pomembno vlogo agencije ENISA, skupaj s CERT-EU in Europolom, pri podpiranju Sveta v zvezi z informativnimi sestanki o razmerah v okviru zbirke orodij za kibernetsko diplomacijo, ki dopolnjujejo situacijsko zavedanje, ki ga zagotavlja Enotna zmogljivost za analizo obveščevalnih podatkov (SIAC), ter POUDARJA, da je treba oblikovati celovito sliko groženj iz različnih virov, tudi iz zasebnega sektorja. V zvezi s tem SPODBUJA nadaljnji razvoj sodelovanja agencije ENISA z ESZD, zlasti z INTCEN, ob doslednem spoštovanju njihovih mandatov;

15. POUDARJA, da center Komisije za kibernetske razmere in analizo opravlja notranjo funkcijo znotraj Komisije ter je podprt s sodelovanjem z agencijo ENISA in CERT-EU. Da bi ustvarili čim večji potencial za sinergije in zmanjšali kompleksnost kibernetskega ekosistema EU, POZIVA Komisijo, naj upošteva rezultate ocene akta o kibernetski varnosti in razprave o oceni kibernetskega načrta, da bi racionalizirali naloge centra Komisije za kibernetske razmere in analizo ter s tem povezane naloge agencije ENISA. SPODBUJA Komisijo, naj se izogiba nepotrebnemu podvajanju nalog, hkrati pa ohrani osrednjo vlogo agencije ENISA pri prispevanju k razvoju skupnega situacijskega zavedanja na ravni Unije v podporo državam članicam, ob ustreznem upoštevanju njihovih nacionalnih pristojnosti;

16. POUDARJA, da je razvoj skupnega situacijskega zavedanja predpogoj za pravočasno in učinkovito krizno upravljanje celotne Unije. POUDARJA, da so na ravni EU v **odzivanje na kibernetske incidente velikih razsežnosti** vključeni različni ključni akterji in da v primeru takih incidentov učinkovito sodelovanje med državami članicami temelji predvsem na mreži skupin CSIRT in mreži EU-CyCLONe. ENISA ima pomembno vlogo pri upravljanju kibernetskih kriz, in sicer kot sekretariat mreže skupin CSIRT in mreže EU-CyCLONe. POZIVA Komisijo, naj uporabi oceno kibernetskega načrta, tako da bodo ustrezno upoštevane dodatne naloge in odgovornosti kot prispevek k razvoju usklajenega odziva na čezmejne kibernetske incidente ali krize velikih razsežnosti, pa tudi vloge, ki je bila agenciji ENISA dodeljena kot sekretariatu mreže skupin CSIRT in mreže EU-CyCLONe ter na podlagi nedavne zakonodaje o kibernetski varnosti;

17. POUDARJA pomen organizacije rednih **vaj na področju kibernetske varnosti**, ki močno povečujejo pripravljenost EU za odzivanje na incidente in krize. PRIZNAVA, da je ENISA s podpiranjem držav članic pridobila dragocene in obsežne izkušnje na tem področju. PRIZNAVA pomembno vlogo agencije ENISA v fazah načrtovanja, priprave, izvajanja in ocenjevanja vaj na področju kibernetske varnosti ter POUDARJA, da bi morala ostati eden od osrednjih akterjev na ravni EU, pri čemer je treba upoštevati, da bi bilo treba takšne vaje izvajati na podlagi strukturiranih okvirov in skupnih terminologij. POZIVA agencijo ENISA, mrežo skupin CSIRT in mrežo EU-CyCLONe, naj čim bolj učinkovito izkoristijo obstoječe redne vaje za preskušanje in izboljšanje okvira EU za odzivanje na krize ter zagotovijo čim večjo uporabo pridobljenih izkušenj;

SODELOVANJE AGENCIJE ENISA Z DRUGIMI AKTERJI V KIBERNETSKEM EKOSISTEMU

18. PONOVNO OPOZARJA, da je zaradi horizontalne narave kibernetske varnosti **sodelovanje med vsemi akterji na ravni držav članic in Unije** ključnega pomena, zato POUDARJA, da je za povečanje splošne kibernetske odpornosti na evropski ravni potrebno tudi skupno delo agencije ENISA in drugih ustreznih subjektov na kibernetskem področju;

19. OPOZARJA, da je sposobnost institucij, organov, uradov in agencij EU, da ohranijo kibernetsko varnost, pomembna za splošno kibernetsko odpornost na ravni EU, pri čemer je vloga CERT-EU neprecenljiva. V zvezi s tem POZDRAVLJA vzpostavljeno strukturno sodelovanje med CERT-EU in agencijo ENISA ter ju SPODBUJA, naj v prihodnosti še naprej tesno sodelujeta;

20. Z doseženo finančno avtonomijo bo ECCC bistveno prispeval k razvoju močnega evropskega kibernetskega raziskovalnega, industrijskega in tehnološkega ekosistema, ki bo zajemal spretnosti za razvoj delovne sile v skladu s svojim mandatom. SPODBUJA agencijo ENISA in ECCC, naj še naprej tesno sodelujeta, zlasti v zvezi s potrebami in prednostnimi nalogami na področju raziskav in inovacij ter kibernetskimi spretnostmi, da bi povečali konkurenčnost industrije kibernetske varnosti v Uniji. POZIVA Komisijo, naj preuči, kako bi bilo mogoče dodatno optimizirati sinergije v delovanju agencije ENISA in ECCC ter kako bolje racionalizirati dejavnosti v skladu z njunima mandatoma;

21. OPOZARJA, da zagotavljanje rednih najnovejših informacij v zvezi z grožnjami prispeva k boljšemu ugotavljanju, kateri ukrepi in orodja so potrebni za učinkovit boj proti kibernetski kriminaliteti. POUDARJA dodano vrednost poročil o skupni kibernetski oceni EU, ki so rezultat skupnega sodelovanja agencije ENISA, Europolovega centra EC3 in CERT-EU ter so že pomembno prispevala k obravnavanju različnih izzivov, vključno z bojem proti kibernetski kriminaliteti. POZIVA agencijo ENISA in Europol, naj v prihodnosti še naprej strukturirano sodelujeta;

22. OPOZARJA, da je kibernetska obramba pomemben in nenehno razvijajoč se del boja proti grožnjam iz kibernetskega prostora. POUDARJA, da mora agencija ENISA sodelovati z ESZD in Komisijo v primerih, ko ima vlogo pri podpiranju izvajanja politike EU za kibernetsko obrambo, tesno pa mora sodelovati tudi z EDA, ECCC in skupnostjo za kibernetsko obrambo. OPOZARJA na vlogo agencije ENISA kot civilne agencije. POUDARJA pomen poglobitve in racionalizacije civilno-vojaškega sodelovanja na kibernetskem področju v EU, vključno z jasno delitvijo vlog in odgovornosti med obema skupnostma ter med EU in Natom, ob polnem spoštovanju načel vključenosti, vzajemnosti, medsebojne odprtosti in preglednosti ter avtonomije odločanja obeh organizacij. SPODBUJA agencijo ENISA, naj si še naprej prizadeva za delovne dogovore z Natovo agencijo za komunikacije in informacije;

23. SPODBUJA EU, naj v okviru svetovnih forumov še naprej promovira naše skupne vrednote in skupna prizadevanja, da bi zaščitila svoboden, globalen, odprt in varen kibernetski prostor. POUDARJA, da čezmejna narava kibernetskih groženj in incidentov zahteva tesno in učinkovito sodelovanje ne le na ravni EU, temveč tudi **z mednarodnimi organizacijami in partnerji**. UGOTAVLJA, da bi se moralo mednarodno delovanje agencije ENISA osredotočiti na strateške partnerje in države kandidatke za članstvo v EU v skladu s skupno zunanjo in varnostno politiko EU. POUDARJA, da bi morala ENISA pri svojem mednarodnem delovanju ukrepati v skladu s svojim mandatom in ustreznimi določbami akta o kibernetski varnosti. PRIZNAVA, da je treba v skladu z ustreznimi postopki pojasniti mednarodno delovanje agencije ENISA in zlasti zagotoviti, da je njen upravni odbor ustrezno in pravočasno obveščen o povezanih dejavnostih. SPODBUJA udeležbo agencije ENISA v ustreznih okvirih mednarodnega sodelovanja na področju kibernetske varnosti, vključno z organizacijami, kot sta NATO in OVSE;

24. PONOVNO POUDARJA, da so EU in njene države članice pogosto opozarjale na vrzeli v **spretnostih na področju kibernetske varnosti**. OPOZARJA, da sta Komisija in ENISA uvedli širok in splošen okvir za zagotavljanje smernic vsem deležnikom, ki med drugim vključuje evropski okvir spretnosti za kibernetsko varnost, sporočilo o akademiji za kibernetske veščine in letno organizirano konferenco o evropskih kibernetskih spretnostih, in obe tudi SPODBUJA, naj te pobude nadgradita s posebnim poudarkom na tekoči razpravi o Konzorciju evropske digitalne infrastrukture (EDIC). V ta namen POZIVA Komisijo, naj se poveže z državami članicami, ki jih zanima ustanovitev EDIC. PRIZNAVA, da imata in ENISA in ECCC v svojih mandatih tudi spodbujanje spretnosti po vsej Uniji. POZIVA agencijo ENISA, naj prednostno podpira prizadevanja držav članic na področju spretnosti in izobraževanja, krepi ozaveščenost splošne javnosti in po potrebi sodeluje z ECCC;

25. PRIZNAVA, da je ENISA v zadnjih letih razvila **sodelovanje z zasebnim sektorjem**. PONOVNO OPOZARJA, da bi lahko informacije, ki jih zbere industrija, prispevale k izboljšanju skupnega situacijskega zavedanja, saj zasebni sektor stalno spremlja področje kibernetskih groženj. Zato SPODBUJA agencijo ENISA, naj v tesnem sodelovanju z državami članicami in med subjekti EU okrepi sodelovanje z zasebnim sektorjem;

26. POZIVA Komisijo in agencijo ENISA, naj preučita načine za okrepitev sodelovanja med agencijo ENISA in evropskimi organi za **standardizacijo**. POUDARJA, da mora ENISA okrepiti svoje strokovno znanje o evropski standardizaciji na področju kibernetske varnosti, med drugim z nadaljnjim spremljanjem dejavnosti standardizacije in sodelovanjem v njih;

27. POZIVA Komisijo in agencijo ENISA, naj preučita, kako bi lahko dodatno optimizirali delovanje okvira EU za kibernetsko varnost, pri tem pa upoštevata priporočila in predloge iz teh sklepov. Stalno sodelovanje, prednostno razvrščanje nalog in virov ter poenostavitev kompleksnega kibernetskega okolja bodo ključni elementi za soočanje s sedanjimi in prihodnjimi izzivi.